

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Рівненський державний гуманітарний університет

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА:

***минуле, сучасне,
шляхи розвитку***

Збірник наукових праць

Випуск 18

У 2-х т. Том II

Наукові записки

Рівненського державного гуманітарного університету

*Засновано Рівненським державним гуманітарним університетом
у листопаді 2000 року*

Періодичність виходу 1-2 рази на рік

УДК 94(477)

Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: Зб. наук. праць: наук. зап. Рівненського державного гуманітарного університету. У 2-х т. – Вип. 18. – Рівне: РДГУ, 2012. – Т. 2. – 284 с.

У збірнику вміщено статті науковців вищих навчальних закладів, присвячені розгляду історико-мистецької проблематики переважно західноукраїнських теренів. Певна частина матеріалу висвітлює різнобічні грані теоретико-методологічних проблем українського мистецтва. Окремий розділ складають повідомлення, огляди та рецензії.

Для науковців, студентів, аспірантів та усіх тих, хто цікавиться вітчизняною історико-мистецькою спадщиною.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Виткалов В.Г.** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології Рівненського державного гуманітарного університету

- Баканурський А.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор (Одеса)
Виткалов С.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент (Рівне),
відповідальний секретар, заступник головного редактора
Горпенко В.Г. – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Захарчук-Чугай Р.В. – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Іваницький А.І. – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Кияновська Л.О. – доктор мистецтвознавства, професор (Львів)
Овсійчук В.А. – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Постоловський Р.М. – кандидат історичних наук, професор (Рівне)
Ричков П.А. – доктор архітектури, професор (Рівне)
Супрун-Яремко Н.О. – доктор мистецтвознавства, професор (Рівне)
Троян С.С. – доктор історичних наук, професор (Рівне)
Федорук О.К. – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Стоколос Н.Г. – доктор історичних наук, професор (Рівне)
Жиліук С.І. – доктор історичних наук, професор (Рівне)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
КВ № 15560-4032 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5
від 18.08.2009 р.*

Упорядник тому: проф. **Виткалов В.Г.**

Рецензент: **Афанасьєв Ю.Л.** – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету ім. Б.Грінченка

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 3 від 26 жовтня 2012 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

Збірник зареєстрований Президією ВАК України як фахове видання з проблем мистецтвознавства (постанова № 2409/2 від 9.02.2000 р.) та перереєстрований як фахове видання з культурології (постанова № 1-05/5 від 18.11.2009 р.) та мистецтвознавства (постанова № 1-05/4 від 14.10.2009 р.)

ISBN 978–966–8424–76–2

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2012

УДК 7(477.81/.82)«17/18»

Т.В. Смирнова

ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ВОЛИНІ КІНЦЯ XVIII – ПОЧАТКУ XIX СТОЛІТЬ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

На сучасному етапі розвитку вітчизняної історичної науки все частіше увага дослідників зосереджується на вивченні культури регіонів України, кожен з яких має свою специфіку. До таких регіонів належить і Волинь, що наприкінці XVIII – початку XIX ст., перебуваючи у складі інших держав (Польща, Росія), зуміла зберегти свою самобутню культуру.

Процес вивчення культурної спадщини на Волині можна умовно розділити на три етапи: перший – друга половина XIX – початок XX ст.; другий – 20-80 рр. XX ст.; третій – 90-і р. XX ст. – початок XXI ст. Важливим у даному питанні є акцент на впливові західноєвропейських просвітницьких ідей на розвиток культурно-мистецького середовища Волині кінця XVIII – початку XIX століть.

Починаючи з другої половини XIX ст., дослідження культурної спадщини Волині відбувалося несистематично і стосувалося лише його окремих проявів. Насамперед це пов'язано з Київським університетом св. Володимира, при якому діяла «Тимчасова комісія для розгляду давніх актів», або «Київська Археографічна комісія» (1843 р.), що спиралася на Київський Центральний архів. Активним діячем цієї комісії був провідний історик В.Антонович, вихований на ідеях французької філософії XVIII ст. Він сформував «київську школу» вітчизняних істориків, що стала фундаментальною в українській історичній науці. До неї належали М.Грушевський, І.Крип'якевич та ін.

Учені «київської школи» наголошували на важливості впливу західноєвропейських просвітницьких ідей на розвиток української культури. Так, М.Грушевський висловлював свою позитивну позицію щодо польського і, цілком протилежну, щодо російського впливів [3; 190]. Розвиваючи цю думку, І.Огієнко стверджував, що західноєвропейський просвітницький культурний рух впливав на українську культуру та через Польщу потрапляв на наші землі, водночас дослідник наголошував на значному впливові української культури на російську впродовж XVIII-XIX ст. [10; 95-96, 108]. І.Крип'якевич схвально відгукувався щодо впливу Заходу на формування української культури, зокрема у період кінця XVIII – початку XIX ст., наголошував на значній ролі України в житті Західної Європи [8; 297-298].

Підтримуючи позицію М.Грушевського та І.Крип'якевича щодо польського та російського впливів, В.Антонович зазначав: «Польська держава і польська шляхта впродовж багатьох століть відігравала в історії українського народу переважно негативну роль. З іншого боку, він відстоював право українців бути й відчувати себе українцями в Російській державі XIX ст., боронячи українську мову й науково аргументуючи історичну тяглість характерних рис українського етносу [1; 755]. В. Антонович був одним з ідеологів «європейськості» українського народу, причому з огляду не географічного розташування та проблем етносу, а необхідності орієнтації подальшого розвитку [1; 36]. Відтак представники класичної школи українських істориків висловлювали свою прихильність щодо важливості західноєвропейського впливу на розвиток українського суспільства кінця XVIII ст. – поч. XIX ст.

«Київська школа» В.Антоновича мала величезний вплив на організацію дослідницької діяльності у різних регіонах України, зокрема на Волині. Волинська інтелігенція об'єдналася в «Гурток любителів вивчення місцевого краю», що функціонував при Волинському губернському статистичному комітеті, заснований у Житомирі в 60-70-х рр. XIX ст. Активними його членами були Л.Крушинський, В.Пероговський, Л.Рафальський, М.Трипольський, А.Сендульський та ін. Деякі праці цих науковців надруковані в «Трудах Волинського губернського статистичного комітета», інших волинських виданнях: «Волинских Епархиальных Ведомостях» та «Волинских губернских Ведомостях».

Розвиток культури та мистецтва у магнатських маєтків Волині даного періоду частково висвітлено науковцями цього періоду. Зокрема, праця польського дослідника Я.Охоцького розкриває процес наповненості магнатських маєтків Волині творами мистецтва, наприклад Романівського палацу графа Ю.А. Іллінського, Горохівського будинку графині Тарновської, палацу Урбановських, розташованому в Городці [25]. Польський науковець А.Анджейовський показав мистецьку спадщину

Тучинського палацу воєводи Міхала Валевського [20]. А праця О.Єфименко висвітлює роль магнатських маєтків Правобережної України, зокрема Волині, наголошуючи, що вони були джерелом просвітництва [5; 151].

Значний інтерес у вивченні культурної спадщини Волині являє листування Г.Коллонтая з Т.Чацьким, що є яскравим прикладом епістолярної спадщини в польській історіографії середини XIX ст. [21]. У цих листах висвітлено процес започаткування Вищої Волинської гімназії в Кременці, обговорення питань організації навчального процесу, вибору професорсько-викладацького складу закладу та багато інших проблем щодо підняття освітньої сфери на території Правобережної України.

В історіографії 20-50-х років XX ст. значний інтерес для вивчення культурної спадщини Волині справляють праці польських авторів Ц.Бобінської [22] та З.Лемпіцького [24], а також студії М.Ролле [26], котрий розкриває освітній аспект діяльності відомого польського просвітника Волині Тадеуша Чацького.

У 70-80 роках XX ст. з'являються праці, зокрема монографії, що значно ширше висвітлюють процес формування польського мистецтва кінця XVIII – першої третини XIX ст. Серед істориків цього періоду слід відзначити І.Свириду [14] та Л.Софронову [15]. При цьому культурно-мистецьке життя Волинського регіону у зазначених працях розглянуто фрагментарно. Діяльність відомого польського просвітника Гуго Коллонтая, що працював на Волині, описана у праці Х.Хінца [18].

Український вчений Д.Дорошенко підтримував позитивну позицію щодо важливості західноєвропейського впливу, зокрема просвітницьких ідей кінця XVIII – початку XIX ст., наголошуючи на тому, що під впливом діяльності французьких просвітників в Україну проникали ідеї народності, політичної свободи, соціальної рівності та справедливості, а також атеїстичні тенденції щодо церкви і релігії, і в майбутньому це заклало фундамент для національного українського відродження, що припало на другу половину XIX ст. [4].

Значний матеріал щодо реформування освітньої сфери та про діяльність польських просвітителів Волині – членів Едукаційної комісії (Г.Коллонтая, Т.Чацького, Я.Снядецького, Ю.Лелевеля, А.Чарторийського) – міститься у збірці джерел відомства просвітництва в Польщі – Едукаційної комісії [23].

Принципово новий виток вивчення культурної спадщини Волині кінця XVIII – першої третини XIX ст. під впливом ідей Просвітництва розпочався зі здобуттям Україною державної незалежності. Науково-історичні теорії та судження 90-х рр. XX ст. поступово звільнялися від ідеологічних нашарувань, що мали місце в попередній період. Протягом останніх років з'явилися праці, в яких частково аналізуються ступінь іноземних впливів на суспільний, державний і культурний розвиток українських земель історичної Волині, а також просвітницькі ідеї, що проникали на Волинь наприкінці XVIII – початку XIX ст. Серед сучасних дослідників відмітимо Я.Грицака, Н.Громакову, М.Євтуха, Л.Коваленко, В.Кравченко, Л.Мельника, О.Остапчук, М.Поповича, В.Пустарнакова, О.Рамбо, Д.Тимофєєва, К.Шамаєву, котрі схвально відгукувалися щодо прогресивного західноєвропейського впливу, Французької революції, різноманітних зв'язків з Європою, активного проникнення просвітницьких ідей на територію України початку XIX ст. та впливу на подальший культурний та мистецький розвиток. Так, К.Шамаєва зауважує: «Завдяки зв'язкам з польською культурою Україна ще в XVII-XVIII ст. прилучилася до культурних досягнень Західної Європи» [19]. М.Попович акцентує увагу на потужних культурних імпульсах, що виходили протягом XVIII ст. від Франції, Голландії й Англії та мали безпосередній вплив на країни всієї Європи, зокрема й Україну [13; 209; 215]. В.Кравченко вказує, що «[український – Т.С.] народ, поставлений долею на перехресті різних культурних і цивілізаційних впливів, був змушений постійно вирішувати проблему історичного вибору, що з особливою гостротою виступала перед ним у переломні періоди життя» [7; 234-235]. При цьому О.Остапчук зауважує, що «Правобережжя всю першу половину XIX ст. залишалося частиною польського культурного, літературного та комунікативно-мовного простору» [12; 82].

Поширення приватних бібліотек у той час на Волині дослідники пов'язують із проникненням в Україну ідей Просвітництва. Такої позиції дотримувався Я.Ісаєвич [6].

На сьогодні роль приватних бібліотек Волині у культурному процесі частково розкрито в монографіях І.Ціборовської-Римарович (князів Вишневецьких-Мнішеків, Мікошевських) [17], О.Рабчун (князів Урбановських-Стажинських) [16], С.Булатової (магнатів Яблоновських) [2], О.Оглоблина (Волинського ліцею) [11], Т.Мяскової (Київського університету) [9].

Нові підходи у вивченні культури та мистецтва Волині фрагментарно накреслені в статтях

українських науковців: освіта (О.Марчук, В.Павленко); культурно-мистецькі колекції та меценатська діяльність польської шляхти (О.Кондратюк, Н.Сейко); просвітники Волині (С.Чуйко, С.Шаправський, Г.Магнер), музика (В.Богданов, К.Шамаєва).

Є низка дисертаційних досліджень, що розкривають окремі аспекти впливу західноєвропейських просвітницьких ідей на розвиток культурно-мистецького середовища Волині: освітньо-просвітницька діяльність іноземних педагогів на Волині (В.Павленко), архітектура (О.Михайлишин), польська шляхта на Волині (В.Павлюк, О.Якимчук), приватні магнатські бібліотеки (С.Булатова, І.Ціборовська-Римарович), музика (Т.Никоненко).

Зростає кількість монографічних досліджень, написаних російськими та польськими вченими. Так, добродійну діяльність в освіті розглянули О.Друганова й Н.Сейко, просвітників Волині: постать Т.Чацького – найбільш повно – М.Ролле, постать Г.Коллонтая – Е.Кіпа та Б.Лімановський, польську шляхту у структурі Російської імперії – Д.Бовуа; музику – К.Шамаєва, європейські ідеї в Росії на початку XIX ст. – Д.Тимофєєв.

Отже, історіографія другої половини XIX – початку XX ст. представлена працями, більшість з яких мала описовий, несистематизований характер, у котрих питання культурного розвитку Волині кінця XVIII – початку XIX ст. висвітлено епізодично. Дослідники 20-80 рр. XX ст., зосередилися на більш детальному вивченні української культурно-мистецької спадщини. З 90-х рр. XX ст. серед науковців активізувалося вивчення цієї проблеми, щоб розв'язати дискусійні питання. Таким чином, аналіз історіографії з окресленої проблеми дав можливість простежити динаміку вивчення культурної спадщини на Волині у досліджуваній період, вивчити питання, що раніше не розглядалися у науковій літературі, зробити належні висновки.

Джерельні приписи

1. Антонович В.Б. Моя сповідь: Вибрані історичні та публіцистичні твори / В.Б. Антонович; Упор.: О.Тодійчук, В.Ульяновський. – К.: Либідь, 1995. – 816 с.
2. Булатова С.О. Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських у фондах Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського / С.О. Булатова. – К.: Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, 2006. – 334 с.
3. Грушевський М.С. Історія України, приналежна до програми вищих початкових шкіл і нижчих класів шкіл середніх / М.С. Грушевський; Упор. А.Ф. Трубайчук. – К.: Либідь, 1991. – 228 с.
4. Дорошенко Д.І. Нарис історії України [Текст]: В 2 т. / Д.І. Дорошенко. – К.: Глобус, 1992. – Т. 2: Від половини XVII століття. – [Б.м.]: [б.в.], 1992. – 351 с.
5. Ефименко А. Очерки истории Правобережной Украины / Александра Ефименко. – К., 1895. – 174 с. (Оттиск из журнала «Киевская старина»).
6. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми [Текст] / Ярослав Ісаєвич; Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Л.: Ін-т українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 2002. – 520 с.
7. Кравченко В.В. Нариси з української історіографії епохи національного Відродження (друга пол. XVIII – середина XIX ст.) / В.В. Кравченко. – Харків: Основа, 1996. – 321 с.
8. Крип'якевич І.П. Історія України / І.П. Крип'якевич; Відпов. ред. Ф.П. Шевченко, Б.З. Якимович. – Львів: Світ, 1990. – 520 с. / («Пам'ятки історичної думки України»).
9. Мяскова Т.Є. Заснування та комплектування Бібліотеки Університету св. Володимира (1834-1841) / Т.Є. Мяскова // Рукописна та книжкова спадщина України: Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів / Національна Б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису. – К., 1998. – Вип. 4. – С. 292-302.
10. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу: репринтне відтворення вид. 1918 року / Іван Огієнко. – К.: Абрис, 1991. – 272 с.
11. Оглоблин О. Бібліотека Волинського ліцею / Олександр Оглоблин // Бібліотечний вісник. – 1995. – № 6. – К., 1995. – С. 11-14.
12. Остапчук О.А. Изменение государственных границ как фактор формирования языковой ситуации на Правобережной Украине в конце XVIII – первой половине XIX в. / О.А. Остапчук // Регионы и границы Украины в исторической ретроспективе. – М.: Институт славяноведения Российской Академии наук, 2005. – С. 53-92.
13. Попович М.В. Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К.: АртЕк, 1999. – 728 с.
14. Свирида И.И. Польская художественная жизнь конца XVIII – первой трети XIX века / И.И.

Свирида. – М.: Наука, 1978. – 268 с.

15. Софронова Л.А. Польская театральная культура эпохи Просвещения / Л.А. Софронова; Отв. ред. Б.Ф. Стахеев. – М.: Наука, 1985. – 272 с.

16. Рабчун О.С. Родова книгозбірня Урбановських-Стажинських: перспектива наукового дослідження / О.С. Рабчун // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2007. – Вип. 12. – С. 203-209.

17. Родові бібліотеки Правобережної України XVIII століття (Вишневецьких-Мнішеків, Потоцьких, Мікошевських): історична доля та сучасний стан: Мон. / [І.О. Ціборовська-Римарович та ін.]; НАН України. Нац. Б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2006. – 396 с.

18. Хинц Х.Ф. Гуго Коллонтай / Х.Ф. Хинц. – М.: Мысль, 1978. – 215 с. (Мыслители прошлого).

19. Шамаєва К.І. Музиканти-поляки з Волині / К.І. Шамаєва // Житомирщина на зламі тисячоліть: Наук. зб. «Велика Волинь». – Т. 21. – Житомир: М.А.К., 2000. – С. 334.

20. Andrzejowski A. Ramoty starego Dietiuka o Wolyniu: W III t. – T. III / Antoni Andrzejowski; wydal i przedmowa opatrzył Fr. Rawita Gawronski. – Wilno: Biblioteka Pamiętnikow, Nakladem Tow. Udz. «Kurjer Litewski», 1914. – 234 s.

21. Listy X. Hugona Kollataja w przedmiotach naukowych. Korrespondenciya listowna X. Hugona Kollataja z Tadeuszem Czackim wizytatorem nadzwyczajnym szkol w Guberniach Wolynskiej, Podolskiej i Kijowskiej; przedsiwzieta w celu urzadzenia institutow naukowych i pomnozenia Oswiecenia publicznego w trzech rzechonuch guberniach. Z rekopismu wydal Ferdinand Kojsiewicz. – T. I. – Krakow: Drukarna Uniwersytetu, 1844. – 394 s.

22. Bobinska C. Szkice o ideologach polskiego Oswiecenia. Kollataj i Staszic / Celina Bobinska. – Wroclaw, 1952. – 67 s.

23. Komisja Edukacji Narodowej. Wybor zrodel (Pisma Komisji i o Komisji) / Zeb. i opr. St. Tync. – Wroclaw: Ossolineum, 1954. – 730 s. (Biblioteka narodowa, seria I, nr 126).

24. Lempicki Zygmunt. Renesans. Oswiecenie. Romantyzm / Zygmunt Lempicki. – Warszawa-Lwow: Towarzystwo nauczycieli szkol wyzszych, 1923. – 235 s.

25. Pamiętniki Jana Duklana Ochockiego, z pozostalych po nim rekopisow przepisane i wydane przez Kraszewski J.I. – Wilno: Naklad i druk Jozefa Zawadowskiego, 1857. – T. 3. – 358 s.

26. Rolle M. Ateny Wolynskie. Szkic z dziejow oswiaty w Polsce / Michal Rolle. – Lwow-Warszawa-Krakow: Wydawnictwo Zakladu narodowego imienia Ossolinskih, 1923. – 310 s.

Резюме

Проаналізовано історіографію культурної спадщини Волині кінця XVIII – початку XIX ст. Основні тенденції культурно-мистецького характеру регіону формувалися під впливом ідей західноєвропейського Просвітництва.

Ключові слова: Волинь, культурна спадщина, Західна Європа, Польща, національна культура, магнатські маєтки.

Summary

Smirnova T. Problem of study of cultural heritage of Volyn of end of XVIII – beginning of XIX of centuries in the special literature

In the article historiography of cultural legacy of end Volyn is analyzed XVIII – to beginning of XIX item Basic tendencies of cultural and art character of region, formed under act of ideas of zakhidnoevropeyskogo Elucidative.

Key words: Volyn, cultural heritage, Western Europe, Poland, national culture, magnate estates.

Аннотация

Проанализирована историография культурного наследия Волини конца XVIII – начала XIX ст. Основные тенденции художественного характера региона формировались под воздействием идей западноевропейского Просветительства.

Ключевые слова: Волинь, культурное наследие, Западная Европа, Польша, национальная культура, магнатские резиденции.

ЗМІСТ

Розділ I. ДИНАМІКА КУЛЬТУРИ.

КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ. КУЛЬТУРА ТА ТРАДИЦІЇ

Ю.С. Сабадаш. Інтерпретація ідей гуманізму у вітчизняній науковій думці	3
А.А. Гоцалюк. Неоміфологізм і традиція: історіографічний досвід	8
В.О. Радзівєвський. Культуротворча християнська субкультура як підґрунтя культури Київської Русі	12
О.М. Бляшук. Особливості виникнення та розвитку літописання і книгописання в Київській Русі	18
К.М. Гамалія. Монастирські сади Європи часів середньовіччя	22
О.В. Курочкін. З ранньої історії європейських балів-маскарадів	26
Т.Школьна. Роль цехових музикантів у формуванні музичного побуту українських міст XVI-XIX ст.	31
О.С. Хлестун. Український різдвяний вертеп як універсальна мистецька форма	37
Т.В. Смирнова. Проблеми вивчення культурної спадщини Волині кінця XVIII – початку XIX століть у спеціальній літературі	41
В.А. Русавська. Ярмаркова гостинність України XIX століття	45
Л.Г. Дабло. Харківський період творчості Д.Овсянико-Куликовського	50
С.Ю. Сабадаш. Харківська наукова психологічна школа 1930-х років та її внесок у розвиток української культурологічної думки	54
Р.І. Безугла. Зародження гламурного стилю. Гламур як візитка Голівуду (1920-1940 роки)	58
І.І. Панура. Вплив громадських та просвітницьких товариств на культурно-мистецьке життя Дрогобиччини першої половини XX століття	64
Н.І. Чернишевич. Масове театралізоване культурно-спортивне свято в Галичині (кінець XIX – початок XX ст.)	69
О.О. Матола. Діяльність аматорських театральних осередків у культурі України XIX ст.	73
І.В. Петрова. Раціоналістична парадигма дозвілля у працях Ж.-Ж. Руссо	77
О.П. Щокіна. Пошуки абсолютного – філософське «запитування» О.Богомазова, ідеалізм В.Кандинського, «вчування» М.Гершенфельда	82
Т.В. Поляшенко. Історико-правові засади культури родинних відносин в Україні	87
О.М. Полтавець. Українське шкільництво в контексті збереження етнокультурної ідентичності діаспори в США	91
Т.Г. Добіна. Публічне слово видатного майстра композиції – Бориса Лятошинського	95

Розділ II. ПРОБЛЕМИ І СУПЕРЕЧНОСТІ

СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОЦЕСУ

О.В. Кравченко. Стратегічний вимір культурної політики України в контексті сучасного дискурсу нації	100
О.С. Гулая. Етнічна самосвідомість як чинник забезпечення культурної самобутності греків в Україні (на прикладі грецьких спільнот м. Харкова та м. Маріуполя)	105
Л.П. Ігнатова. Творчість Астора П'яцоллі як репрезентація музичної повсякденності	110
О.Ю. Коржов. Стан наукової розробки проблеми феномену альтерглобалізму як ідеології руху антиглобалізму	115
Т.М. Князєва. Роль етнонаціональних процесів у функціонуванні народної художньої культури та мистецтва	120
С.С. Соланський. Проблема взаємодії елітарного і масового мистецтва в сучасному культурному континуумі	125
С.О. Ігнатов. Культура гармонійної життєдіяльності як умова формування здорового способу життя	129

<i>С.В. Виткалов.</i> Сучасна регіональна культурна практика крізь призму художньої фотографії	134
<i>О. Драгомирецька.</i> Обробки пісень літературного походження Анатолієм Авдієвським: специфіка трансформації образного змісту	138
<i>В.М. Лазука.</i> Регіональні дослідження волинського фольклору в роки державної незалежності України	142
<i>М.В. Левенець.</i> Культурологічні дисципліни у сучасному ВНЗ: стан і проблеми	147
<i>А.А. Мірошніченко.</i> Музична освіта України: категоріальний апарат дослідження	150
<i>С.Царук.</i> Вокальна школа українського професора Олександра Мишуги	153
<i>Л.М. Білозуб.</i> Сучасні композиторські школи в Україні	160
<i>Ю.П. Дрابعук.</i> Тенденції розвитку сучасної популярної пісні в Україні	164
<i>М.В. Богданова.</i> Основні аспекти дослідження конкурсної бальної хореографії	169
<i>Н.Г. Андросук.</i> Інформаційно-семіотична парадигма моди	173
<i>О.О. Білецька.</i> Переклад у контексті взаємодії культури	177

Розділ III. КУЛЬТУРА ТА СУСПІЛЬСТВО. КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНИХ СФЕР ДІЯЛЬНОСТІ

<i>М.Г. Складановська.</i> Синергетичний підхід до проблем екологічної інкультурації	181
<i>Г.А. Толок.</i> Сервісна діяльність як елемент культури в ресторанних практиках	184
<i>Л.М. Устименко.</i> Історико-культурні аспекти розвитку етнографічного туризму в Україні	188
<i>О.О. Лавренюк.</i> Знаковість українського народного одягу	193
<i>Р.В. Дьяченко.</i> Культура використання національних стилів в інтер'єрі ресторанних закладів ...	198
<i>О.Є. Зараховський.</i> Українські об'єкти культурної спадщини в контексті розвитку туристичних регіонів (на прикладі Черкаської області)	204
<i>О.С. Ляховська.</i> Культура сервісу в українському круїзному туризмі радянського періоду	209
<i>М.І. Шевченко.</i> Динаміка розвитку традиційної побутової культури під впливом технологічних і соціальних чинників	214
<i>І.О. Комарніцький.</i> Гостинність як культурне явище: історіографічний огляд	219
<i>Л.О. Карпова, О.П. Магеря.</i> Сімейно-побутова обрядовість українців у контексті православної традиції	223
<i>А.О. Медведєва.</i> Маска у засобах виразності актора сцени та артиста естради: художньо-творчий аспект	228
<i>Г.А. Фененкова.</i> Реалізація філософської парадигми деконструктивізму в архітектурі	232
<i>Л.О. Чухрай.</i> Житлове домобудівництво періоду енеоліту-пізньої бронзи як об'єкт для відтворення у скансенах	237
<i>М.Є. Канєвський.</i> Природні фактори та їх особливості у створенні мистецьких ландшафтних об'єктів	240
<i>О.В. Цапук.</i> Ціннісні та художньо-образні аспекти сприйняття реклами	244
<i>Ю.О. Ювковецька.</i> Соціальна реклама в контексті культурних практик	248
<i>І.В. Лісова.</i> «Приватна книжкова колекція»: теоретичні підходи до визначення поняття	253
<i>О.А. Сіра.</i> Історична ретроспекція бібліотеки як закладу культури в Україні	258
<i>К.І. Станіславська.</i> Специфіка постмодерністської видовищності	263
<i>Я.В. Бабич.</i> Культурно-дозвіллева діяльність молодіжних центрів України як феномен	267

Розділ IV. ПОВІДОМЛЕННЯ, ІНФОРМАЦІЯ, РЕЦЕНЗІЇ

<i>Ю.М. Нікольченко.</i> Нові виміри вивчення регіональної художньої практики в Україні	272
<i>В.Г. Виткалов.</i> Музична культура української діаспори кінця XIX-XX століть крізь призму сучасної монографічної літератури	276
<i>Відомості про авторів</i>	279

TABLE OF CONTENTS

Division of I. DYNAMICS OF CULTURE. CULTURAL MEMORY. CULTURE AND TRADITIONS

<i>U.Sabadash.</i> Interpretation of ideas of humanism is in home to scientific thought	3
<i>A.Gosaluk.</i> Neomythologism and tradition: historiographical experience	8
<i>V.Radzievskiy.</i> Culturology Christian subculture as soil of culture of Kyiv Rus	12
<i>O.Blyashuk.</i> Features of origin and development of knigopisaniya in Kyiv to Rus	18
<i>K.Gamaliya.</i> Monasteries gardens of Europe are at times of middle ages	22
<i>O.Kurochkin.</i> From early history of the European From early history of the European points-masquerades	26
<i>T.Shkolna.</i> The role of workshop musicians is analyzed in forming of musical way of life of the Ukrainian cities of XVI-XIX of centuries	31
<i>O.Xlustun.</i> Ukrainian Christmas den as universal artistic form	37
<i>T.Smirnova.</i> Problem of study of cultural heritage of Volyn of end of XVIII – beginning of XIX of centuries in the special literature	41
<i>V.Rusavs'ka.</i> Hospitality trade fair in Ukraine XIX century	45
<i>L.Dablo.</i> Kharkiv period of work D.Ovsyanik-Kylikovsy	50
<i>S.Sabadash.</i> Kharkiv scientific psychological school of 1930th and her contribution are to development of the Ukrainian culturological idea	54
<i>R.Bezugla.</i> Origin of glamour style. Glamour as visiting-card of Hollywood (1920-1940)	58
<i>I.Papura.</i> Influence of public and elucidative societies is on cultural and art life of Drohobych of the first half of XX of century	64
<i>N.Chernusevich.</i> The mass theatricalizes in a civilized manner-sporting holiday in Galichina (an end of XIX is beginning of XX of century)	69
<i>O.Matola.</i> The activity of the amateur theater centers in the culture of the Ukrainian in the XIXth century	73
<i>I.Petrova.</i> A paradigm of rationalism of leisure is in labours of G.-G. Rousseau	77
<i>O.Shchokina.</i> The search for the absolute – the philosophical «questioning» A.Bogomazov, idealism V.Kandinsky, «empathy» M.Hershenfelda	82
<i>T.Polyachenko.</i> The historical-legal bases of the culture of the family relations in the Ukraine	87
<i>O.Poltavec.</i> Ukrainian schooling in the context of maintenance of ethnically-cultural identity of Diaspora in the USA	91
<i>T.Dobina.</i> Public word of prominent master of composition Boris Lyatoshunskiy	95

Division of II. PROBLEMS AND CONTRADICTIONS OF THE MODERN CULTURAL PROCESS

<i>O.Kravchenko.</i> Strategic measuring of cultural policy of Ukraine is in context of modern diskurs of nation	100
<i>O.Gulaya.</i> Ethnic consciousness as factor of providing of cultural originality of Greeks is in Ukraine (on example of Greek associations of Kharkov and Mariupol)	105
<i>L.Ignatova.</i> Work of Astor Piazzolla as recreation of musical daily occurrence	110
<i>O.Korgov.</i> State of of scientific development of problem of the phenomenon alterglobalizm as ideologies of rush	115
<i>T.Knyazeva.</i> A role of ethnic national processes is in functioning of folk artistic culture and art	120
<i>S.Solanskiy.</i> The problem of interaction of elite and mass art in modern cultural continuum	125
<i>S.Ignatov.</i> Culture of harmonious vital functions as condition of forming of healthy way of life	129
<i>S.Vytkalov.</i> The modern Rivne area is through the prism of artistic photo (before the exit of album a photo)	134
<i>O.Dragomiretska.</i> Treatments of songs of literary origin by Anatolii Avdievski: specific of transformation of vivid maintenance	138

<i>V.Lazuka.</i> Regional research volynian folklore in the independence	142
<i>M.Levenets.</i> Peculiarities of studying of cultural disciplines in the university	147
<i>A.Mirosnicenko.</i> The music education of the Ukraine: the categories of the research	150
<i>S.Tsaruk.</i> Vocal school of the Ukrainian professor Olexander Myshuga	153
<i>L.Bilozub.</i> The modern composers school in the Ukraine	160
<i>U.Drabchuk.</i> Progress of modern popular song trends are in Ukraine	164
<i>M.Bogdanova.</i> The main aspects of the study of the contest ballroom dance	169
<i>N.Androshuk.</i> Semi-otic paradigm of fashion	173
<i>O.Bileska.</i> Translation is in context of co-operation of cultures	177

Division of III. CULTURE AND SOCIETY.

CULTURE OF PROFESSIONAL SPHERES OF ACTIVITY

<i>M.Skladanovska.</i> The synergistically going is near the problems of ecological enculturation	181
<i>G.Toloc.</i> Service activity how the element of culture is in restaurant practices	184
<i>L.Ustymenko.</i> Stages of development of ethnographical tourism in Ukraine	188
<i>O.Lavrenuk.</i> Sign of Ukrainian folk clothes	193
<i>R.Diachenko.</i> Culture of the use of national styles in interior of restaurant establishments	198
<i>O.Zaraxovskiy.</i> Ukrainian objects of cultural heritage in the context of the development of tourist regions (in the example of Cherkassy region)	204
<i>O.Lyahovska.</i> A culture of service is in Ukrainian cruise tourism of soviet period	209
<i>M.Shevchenko.</i> A dynamics of development of traditional domestic culture is under act of technological and social factors	214
<i>I.Komarnickiy.</i> The Hospitality as a Cultural Phenomenon: the Historiographical Review	219
<i>L.Karpova, O.Magera.</i> The family domestic rituals of the Ukrainians in the context to the orthodox tradition	223
<i>A.Medvedeva.</i> A mask is in facilities of expressiveness of actor of the stage but artist of the stage: artistically-creative aspect	228
<i>G.Fenenkova.</i> Realization of philosophical paradigm of deconstructivism is in architecture	232
<i>L.Chuxray.</i> Housing house-building of period of Eneolithic of Bronze as object is for recreation in scansions	237
<i>M.Kanevskiy.</i> Natural factors and their features which are used in creation of artistic landscape objects	240
<i>O.Tsapuk.</i> Valued and artistically-vivid aspects of advertising perception by young people	244
<i>Y.Yuvkovetska.</i> Social advertising in the cultural practices context	248
<i>I.Lisova.</i> «Private book collection»: theoretical going near determination of concept	253
<i>O.Sira.</i> Historical retrospective view of library as to establishment of culture in Ukraine	258
<i>K.Stanislavska.</i> Specificity of postmodern entertainment	263
<i>Y.Babich.</i> In a civilized manner is activity of youth centers of Ukraine as phenomenon	267

Division of IV. REPORTS, INFORMATION, REVIEWS

<i>Y.Nikolchenko.</i> Review of the monograph: S.V. Vitkalov. Rivne area: cultural and art potential in the paradigms of contemporaneitu / S.V. Vitkalov. – Rivne: PP DM, 2012. – 416 pages: pict.	272
<i>V.Vitkalov.</i> Musical culture of the Ukrainian Diaspora of end of XIX-XX of centuries through the prism of modern monographic literature: [Review on monograph of G.Karas’ the «Musical culture of the Ukrainian Diaspora in world of XX of century». It is Ivano-Frankivsk, 2012. – 1164 c.]	276